

60
let
Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

MOTIVACIJA ODRASLIH ZA UČENJE

gradivo za udeležence

dr. Marjeta Šarić
Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Ljubljana, avgust 2016

1. UVOD

Značilnosti učencev osnovne šole za odrasle: RAZNOLIKOST

- udeleženci, ki doživljajo psihološke, socialne in kulturne ovire za uspešno učenje;
- udeleženci z izkušnjo neuspešnosti (osip pogosto pogojen z nizko motivacijo)
- udeleženci z zelo pomanjkljivim predznanjem
- udeleženci z nizkim zaposlitvenim in delovnim statusom
- ...

Kaj je motivacija?

Je psihološki konstrukt, ki opisuje notranje procese, ki posameznika spodbudijo k aktivnosti, jo usmerjajo in vzdržujejo.

Učna motivacija je obsega vse, kar daje pobudo za učenje, ga usmerja, mu določa intenzivnost, trajanje in kakovost.

Osnovne sestavine motivacijske situacije so **potrebe in želje** na eni strani ter **cilji in vrednote** na drugi strani.

Motivacija kot dejavnik uspešnega učenja

Motivacija je le eden izmed mnogih dejavnikov, ki vplivajo na učenje, ki ga razlikujemo od ostalih osebnostnih dejavnikov (npr. čustva, umske sposobnosti ...).

Z motivacijo se prepletajo kognitivne in čustvene sestavine:

- pojmovanja učenja in študija,
- prepričanja o lastnem uspehu,
- sindrom naučene nemoči,
- samopodoba in samospoštovanje,
- anksioznost in stres;

ter socialne sestavine (socialna primerjava, upravljanje vtisa).

RAZMISLEK:

Kakšna je moja motivacija za pedagoško delo? Kaj je moj vir navdiha?

Kakšni so idealno motivirani učenci?

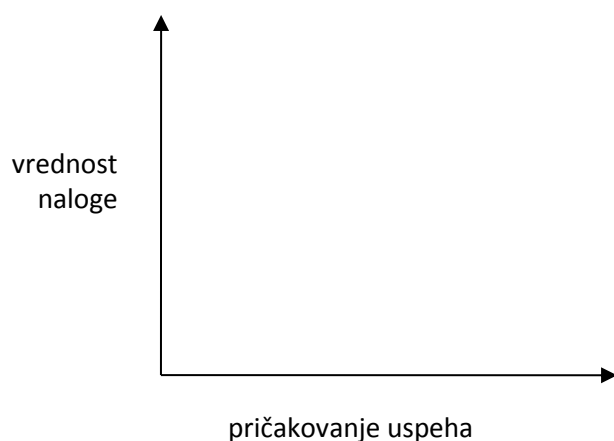
V čem se razlikujejo moja pričakovanja in želje glede motivacije učencev in moje dejanske izkušnje z njimi? Kako vidim in doživljam to razhajanje?

2. VIRI MOTIVACIJE

Med glavne vire motivacije štejemo osnovne psihološke **potrebe**. Različne psihološke teorije predpostavljajo različne osnovne potrebe. Dva primera: Maslowova hierarhija potreb in teorije samodoločanja (pripadnost, kompetentnost in avtonomija).

Med pomembne vire učne motivacije štejemo tudi **interes** (situacijski – osebni/individualni), **cilje** (cilji dosežkov – cilji obvladovanja) in njuno vzajemno povezanost.

Kako bomo motivirani za neko vedenje v učni situaciji, je močno odvisno od tega, kakšno **vrednost** pripisujemo določeni učni zahtevi in hkrati od našega **pričakovanja uspeha** (vrednost naloge x pričakovanje uspeha):

3. VRSTE IN DEJAVNIKI UČNE MOTIVACIJE

- zunanja in notranja motivacija / ekstrinzična in intrinzična motivacija
- **teorija samodoločanja** (Deci in Ryan, 2000) razlaga vrste motivacije glede na stopnjo, do katere posameznik samostojno uravnava vzgibe lastnega vedenja. Predlogi, kako vzpodbujati stopnjo lastnega usmerjanja učenja:
 - potreba po avtonomiji: učenci sodelujejo pri izbiri učnih dejavnosti in nalog, opiranje na obstoječe interese in spretnosti, v pouk vključujemo možnost samopreverjanja in ocenjevanja znanja, skupno postavljanje pravil ravnanja v skupini, ...
 - potreba po kompetentnosti: jasno strukturirana navodila za delo, vključevanje učnih aktivnosti, ki zahtevajo raznolike spretnosti (ne le ozko vezane na učno vsebino) in možnost za uspeh, sprotna in konkretna povratna informacija, podpora posameznim učencem ob specifičnih težavah, ...
 - potreba po pripadnosti: spodbujanje sodelovalnih oblik učenja, možnosti za medsebojno spoznavanje skozi učne naloge, vzdrževanje dobre klime v skupini, ...
- učinek **vzorcev pripisovanja** uspeha in neuspeha (ali je razlog za uspeh/neuspeh notranji ali zunanji, stabilni ali nestabilni, ga lahko nadzorujem ali ne);
problem *naučene nemoči*: sistematično in stalno pripisujemo neuspeh notranjim, splošnim in stabilnim dejavnikom, ki jih ne moremo nadzorovati (npr. *»nikoli mi ne bo uspelo, saj jaz tako ali tako nisem za knjige, to je zame pretežko«*), naučena nemoč je povezana s pasivnostjo, apatijo, brezupom, vdanostjo, nezmožnostjo prepoznati priložnosti;
- učinek **učiteljevih pričakovanj** in osebne naravnosti do poučevanja, učnih vsebin in učencev (izjave, ki vplivajo na vzorec pripisovanja, npr. *»vidim, da si izbrala ustrezno strategijo za to nalogo«*).
- samo-uravnavanje učenja: organiziranje in spremljanje lastnega učenja, zavedanje sebe v vlogi učenca, poznavanje in ustrezna izbira ter uporaba učnih strategij, ...
- način preverjanja in ocenjevanja znanja je pomemben dejavnik motivacije (npr. vrsta povratne informacije, namen in način ocenjevanja, ...)

4. PROGRAMI ZA SPODBUJANJE MOTIVACIJE:

Obstajajo različni modeli za spodbujanje učne motivacije, npr.

- PPZZ (pozornost, pomembnost, zaupanje, zadovoljstvo)
- TARGET (naloga, avtoriteta, potrditev, skupine, vrednotenje, čas).

5. LASTNE IDEJE OB PREDAVANJU

Kateri je trenutno moj največji izziv v zvezi z motivacijo odraslih v OŠO?

Kaj lahko naredim (drugače)?

Pomislite na vaš vir navdiha in bodite čim bolj konkretni.

